

Mury obronne miasta Olkusza

Miasto Olkusz otrzymało akt lokacyjny w średniowieczu, w czasach Bolesława Wstydliwego. Jak jest zapisane w kronikach, król Kazimierz Wielki kazał odbudować miasto po pożarze i wznieść mury obronne.

Opis obwarowań zaczniemy od **baszty**, która znajduje się na **ulicy Basztowej, koło Bazyliki pw. Św Andrzeja Apostoła**. Została ona zrekonstruowana przy pomocy **zlepieńca**, tj. czerwonego kamienia, który występuje wyłącznie w okolicach Olkusza. Pod basztą znajduje się piwnica.

Obok baszty widnieją **fragmenty średniowiecznych domów, zbudowanych z kamienia**, co w ówczesnych czasach, w których budowano prawie wyłącznie z drewna, było rzadkością i świadczyło o bogactwie ówczesnych mieszczan olkuskich. Jak czytamy w najstarszej, zachowanej księdze miejskiej z początku XIV w., w Olkuszu znajdowały się 94 murowane domy, w których funkcjonowały m. in. Mennica królewska z lat 1579-1601, urzędy górnicze, archiwum, żupne więzienie.

Na ulicy Szpitalnej, widnieje długi na ok. 100 m. mur. Ma on swój początek w probostwie, gdzie pełni funkcję muru przykościelnego i ciągnie się do ul. Basztowej.

Mur, w danym jego fragmencie, jest tylną ścianą kaplicy św. Jana Kantego. Warto zaznaczyć, że na jej miejscu, gdzie stoi ta XVIII – wieczna kaplica, w XV znajdowało się mieszkanie świętego Jana Kantego – ówczesnego proboszcza kościoła św. Andrzeja w Olkuszu.

Pójdźmy dalej ulicą Szpitalną. Dojdziemy do **ul. Żuradzkiej**. Znajduje się tu fragment **dawnej ulicy przymurnej**, liczącej kilkanaście metrów.

Wróćmy na ul. Szpitalną, i dojdźmy do **skrzyżowania z ul. Kościuszki**. Znajdują się tu m. in. muzea: Afrykanistyczne oraz, w zabytkowym dworku Machnickich, Muzeum Wikliny.

U zbiegu ulic Szpitalnej i Kościuszki, widoczny jest dom, na którego dachu widnieje wieżyczka. Stoi ona w miejscu, w którym niegdyś była zbudowana jedna z baszt miasta Olkusza.

Kontynuujmy nasz spacer w poszukiwaniu obronnych murów Srebrnego Grodu.

Na ulicy Kościuszki, u wylotu ul. Krakowskiej, stoi posąg rycerza z halabardą. To tutaj niegdyś stała brama krakowska. Ślady po niej zostały zaznaczone kamiennymi uskokami. W ścianie jednej z kamienic i w ścianie budynku z naprzeciwka, zaznaczono miejsce, gdzie był zbudowany mur.

Idąc dalej na północ ulica Kościuszki, po pięćdziesięciu metrach, napotykamy murek, postawiony w miejscu lub na fundamentach dawnych murów miejskich. Murek ten ciągnie się do ulicy Augustiańskiej. Na tej ulicy niegdyś stał kościół Najświętszej Marii Panny oraz

klasztor Augustianów. Na murze jest postawiona tablica informacyjna oraz **panorama Srebrnego Grodu, autorstwa artysty plastyka Wiesława Nadymusa**. Panorama ukazuje Olkusz otoczony murami.

Posuwając się wzdłuż tego murku, przy ul. Kościuszki, natrafimy na koronę oryginalnego, XVI-wiecznego muru, gdzie archeolodzy bez efektu poszukiwali bramy Wolbromskiej.

Chodźmy dalej ulicą Kościuszki do **wylotu ul. Górniczej i skręćmy w nią. Przebądźmy ok. 30m**. Staniemy przed **dworkiem, na którego tyłach znajdują się resztki muru obronnego**. Obok stoi kwadratowy dom wybudowany na fundamentach pozostałości baszty.

Przesuńmy się nieco dalej. Dojdziemy do **dawnej kuźni olkuskiej, rzemieślniczej rodziny Jarnów**. Po drugiej stronie ulicy znajduje się, wybudowany z czerwonej cegły w stylu **neogotyckim, główny gmach Zespołu Szkół Nr 1 w Olkuszu – popularnego „Mechanika”**. Nieopodal tego budynku widzimy **klasycystyczny dworek dawnej szkoły powszechnej, obecnie należący do „Mechanika”**.

Kierując się na zachód od dawnej kuźni Jarnów, zobaczymy **schodki, które łączą ul. Górniczą z ul. Bożniczą oraz rekonstrukcję fragmentu kolejnej baszty**. W 1584 r. tę basztę oddano Żydom, z przeznaczeniem na ich cele religijne. T właśnie ta baszta stanowiła część **bożnicy żydowskiej**, którą Niemcy zniszczyli podczas okupacji.

Nieopodal placu po synagodze, możemy zobaczyć Muzeum Pożarnictwa Ziemi Olkuskiej. **W przeciwległej do tego Muzeum ścianie budynku, także będącego częścią Ochotniczej Straży Pożarnej**, znajdują się elementy murów obronnych.

Nieopodal OSP znajduje się **Kamienica Marszałkowska**. **Stoi ona na fragmencie murów obronnych (pochodzących z przełomu XIII i XIV w) i XVI-wiecznej piwnicy**. Integralną częścią Kamienicy jest odbudowana narożna baszta.

Dojdźmy do wylotu ul. Górniczej i skręćmy w ul. Mickiewicza. Po jej drugiej stronie widać **park miejski**. Idźmy chodnikiem wzdłuż ul. Mickiewicza. Po drodze napotkamy **dworek gen. Stefana Buchowieckiego – lekarza legionów Józefa Piłsudskiego**.

Dalej dojdziemy do **wylotu ul Sławkowskiej**. Przystaniemy na chwilę, aby zobaczyć **Bramę Krakowską** wznoszącą się do wysokości ok. 1 metra. Idźmy dalej. Dojdziemy do **schodów znajdujących się przed Bazyliką pw. Św. Andrzeja Apostoła**. Tutaj znajdują się **resztki murów miejskich, nadbudowane na wysokość 2 metrów**.

Na tym skończymy spacer wokół murów obronnych Srebrnego Grodu.

Źródła:

-[https://przeglad.olkuski.pl/mury-sredniowiecznego-olkusza-cz-2/;](https://przeglad.olkuski.pl/mury-sredniowiecznego-olkusza-cz-2/)

-[https://przeglad.olkuski.pl/kilkusetletnia-zabudowa-odzyskuje-dawny-blask/;](https://przeglad.olkuski.pl/kilkusetletnia-zabudowa-odzyskuje-dawny-blask/)

-Wędrówki olkuskie – trasa nr 7 - Mury miejskie/ the Town walls, tekst Olgerd Dziechciarz,
Wydawca Urząd Miasta i Gminy Olkusz;

-Olkusz, Urząd Miejski w Olkuszu 1992 r

oprac. Iwona Rams z ZS Nr 1 w Olkuszu